

	ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ	Број:
	ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ	10/5-49
		Датум:
		28.05.2015.

Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу
подносимо следећи извештај:

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ:

1. Састав комисије:

1. Проф. др Лена Петровић
2. Проф. др Милица Живковић
3. Проф. др Дубравка Поповић Срдановић

2. Одлука Већа департмана за англистику број 10/5-55 од 15.09.2014. године.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име, име једног родитеља, презиме
Марина Драган Величковић
2. Година уписа на мастер академске студије
2012/2013.
3. Назив студијског програма
Мастер академске студије англистике

III НАСЛОВ –МАСТЕР РАДА:

An Image of Africa: Heart of Darkness and its (mis) interpretations
(Представе о Африци: Конрад и опречна тумачења *Срца таме*)

IV ПРЕГЛЕД -МАСТЕР РАДА:

Понуђени мастер рад Марине Величковић под насловом *Images of Africa: Heart of Darkness and its (mis)interpretations* (*Представе о Африци: Конрад и опречна тумачења Срца таме*)

садржи 73 странице куцаног текста на енглеском језику и обухвата следеће делове:

TABLE OF CONTENTS (st.2)

два апстракта, на енглеском и српском, (st. 3-5);

пет главних делова тезе чине

I INTRODUCTION: *Imperialism and Heart of Darkness*, који обухвата три мање целине: *Historical Background*, *Imperial discourse*, i *Conrad in the Congo* (st. 6-22);

II HEART OF DARKNESS: *The Madness of Mr Kurtz's Soul* (st.23-37);

III CHINUA ACHEBE: *How Things Fell Apart* (st. 38-47),

IV V. S. NAIPAUL: *Does Africa have a future?* (st. 48-64)

V CONCLUSION (st. 65-69); i References (70-71)

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА -МАСТЕР РАДА:

1. ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Предмет истраживања изложеног у мастер раду *Images of Africa: Heart of Darkness and its (mis)interpretations* чине три романа који се баве темом (пост)колонијализма: *Heart of Darkness* Džozefa Konrada, *Things Fall Apart* Činua Achebea i *A Bend in the River* V. S. Naipola, а циљ је критичко поређење начина на који ова три писца представљау Африку. Пошто су *Ствари се распадају* и *Окука на реци* написани као одговор на *Срце таме*, упоредана анализа у овом раду се посебно фокусира на преиспитивање тумачења Конрадовог романа које су Ачебе и Најпол уградили у сопствене интерпретације афричке историје, исказане пре свега у поменутих романима али такође у другим, есејистичким, текстовима.

Краћи преглед историје колонијализма у Африци, европска традиција расистичке мисли и империјалног дискурса, као и непосредни Конрадови утисци и реаговања када се први пут у Конгу 1889. сусрео са релношћу која се крила иза хуманитарне реторике колонизатора, предмет су излагања три дела која чине уводно поглавље.

Марина Величковић оправдано поклања пажњу континуитету геноцидне историје запада, позивајући се на постколонијалне теоретичаре и критичаре културе попут Е. Сезера, Ф. Фанона, Е. Саида, Р. Рубинштајна, који сви доказују да је нацистички холокауст само један од новијих примера вековне истребљивачке политике просвећеног запада. Од посебног значаја, пре свега за разумевање историјских чињеница и личности на којима се заснива лик главног јунака *Срца таме*, али и за увид у концепцију европског идентитета коју Конрад критикује, јесте књига Свена Линдквиста *Exterminate All the Brutes. (Istrebite sve divljake)*. Назив је цитат из *Срца таме*, а односи се на реченицу која сумира морални пад главног јунака, чијем је обликовању, како Конрад каже, допринела читава Европа. Пажљивим избором чињеница из Линдквистове књиге, као и психолошким и културолошким увидима Алис Милер, која као и Линдквист успостављају везу између педагошког насиља у европској породици и колонијалних злочина над другим расама, Марина Величковић успешно поткрепљује своје тумачење наизглед парадоксалног споја лудилне интелигенције и лудила душе коју оличава Конрадов Курц, приписујући га утицајима европске цивилизације, а не како се наизглед чини, погубном деловању афричке

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

Број:

10/5-49

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Датум:

28.05.2015.

џунгле и дивљаштва у којима белци препознају сопствене заборављене еволутивне корене. Одбацујући ову дарвинистичку парадигму идентитета, Марина Величковић брани Конрада од оптужбе за наводни расизам на чему у свом тумачењу *Срца таме* инсистира Чинуа Ачебе. Иако се полемички односи према Ачебеовом есеју о Конраду, у наредном поглављу кандидаткиња указује на допринос који Ачебеов роман *Ствари се распадају* има у стварању потпуне слике о Африци. Написан са тачке гледишта самих Африканаца, Ачебеов роман о културним традицијама и друштвеним обрасцима Игбо племена и њиховом расулу по доласку првих белих мисионара, осветлио је ону страну сложене колонијалне ситуације у Африци коју је Конрад, усредсређен на моралну деградацију колонизатора, потиснуо у други план свога романа, али тиме није, како се у тези убедљиво показује, дискредитовао Конрадово епохално анти-империјалистичко сведочанство. Са истом убедљивошћу у поглављу посвећеном роману *Окука на реци*, Марина Величковић преиспитује Најполову позитивни суд о Конраду, сматрајући да се заснива на истим погрешним претпоставкама као и Ачебеова негативни став. Ако Ачебе критикује Конрада због наводног расизма, Најпол се из истог разлога са њим идентификује. Инспирисана Конрадом, по речима самог аутора, Најполова у суштини расистичка визија независног Конга може се довести у везу једино са тенденциозним и селективним тумачењем Конрадовог романа, као и целокупне историје афричких народа. Најполова идеолошка намера у роману *Окука на реци*, како то показује кандидаткиња наводећи у прилог своје критике Е. Саида, и С. Рушдија, јесте да постколонијални економски и политички неуспех већине афричких држава, те немире и насиље који и обележавају савремену историју Африке, припише инхерентној културној недораслости црних народа, а не стварном узроку, тј, новим, неоколонијалним облицима експлоатације којима тзв. развијени запад, са чијим се традицијама Најпол некритички и непринципијелно поистовећује, још увек немилосрдно излаже своје бивше колоније.

Сводећи резултате своје компаративне анализе у закључку Марина Величковић још једном истиче литерарну, али пре свега историјску и културолошку вредност Ачебеове и Конрадове подједнако истините слике о Африци, као и о одговорности коју империјализам сноси за трагедију овог континента. Написан 1899. Конрадов роман је утолико објективнији што је настао у доба релативне необавештености о стварним циљевима и ефектима колонијалног пројекта. Најполова књига *Окука на реци* одражава искривљену и пристрасну слику о Африци. Објављена је 1979. после најзначајнијих дела, имена, догађаја постколонијалног периода - после Е. Сезера, Ф. Фанона, Воле Сојинке, чије увиде Најпол у свом тексту доследно и неопростиво игнорише. Као додатне аргументе за свој негативни суд о Најполовој представи Конга, кандидаткиња помиње роман *The Poisonwood Bible* америчке списатељице Б. Кингслав, који, као и у предходним поглављима поменуто Сезерова драма *A Season in the Congo* нуди исцрпни приказ политичке опције коју је представљао Патрис Лумуба, а коју су његовим убиством белгијски и амерички заступници корпорацијских интереса елиминисали, да би даљим манипулацијама Конго, као и многе друге афричке земље трајно осудили на отплату неотплативих дугова. У поређењу са овим ауторима, В. С. Најпол, који визионарску, стваралачку опцију за коју се залагао Лумуба у свом роману не помиње, као што не помиње ни његово убиство, а који је 2001. добио Нобелову награду за књижевност, постаје пример оних уметника и интелектуалаца Трећег света који у замену за признања и привлегије, пристају да под привидом објективне истине о безнадежној заосталости периферије производе или подржавају старе митове о

супериорности метрополе.

2. ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Тема мастер рада за коју се Марина Величковић определила врло је сложена, захтевна, и актуелна. Због познатих, а по неким и ноторних, двосмислености, контрадикторности и недоречености Конрадовог приповедачког језика - од неодредиве поузданости приповедача до инсистирања на прекомерној, и семантички замагљујућој употреби придева – роман Срце таме, а нарочито Конрадова концепција културе и идентитета, још увек су предмет критичких расправа и интерпретативних разилажења, о чему сведоче и два романа који су такође предмет ове тезе, а који из сасвим супротних идеолошких позиција разрађују Конрадову тему. Марина Величковић се је успешно обавила задатак који је себи поставила понудивши доследно спроведену, слојевиту анализу Конрадовог романа, као историјско-политичког сведочанства о колонијализму, али и као симболичког дискурса о природи и култури, о паду и искупљењу, да би осуду европске политике и критику западне свести изведене из ових анализа упоредила са тумачењима колонијалне традиције у Ачебеовом и Најполовом роману. Успостављајући паралеле, али још више разлике, које често остају неуочене, између ова три писца, Марина Величковић је у својој тези дала врло значајан допринос отпору актуелним ревизијама историје, односно покушајима оправдања, какав је Најполов, западног (нео)колонијализма као цивилизацијски неизбежног или пожељног процеса. Њени аргументи и закључци утемељени су теоријски на умешно супотребљеној секундарној литератури из области историје, психологије, и постколонијалне критике, као и на перцептивној текстуалној анализи самих романа, изложени су логичним редоследом и исказани добрим енглеским језиком.

4. КОНАЧНА ОЦЕНА -МАСТЕР РАДА

Мастер рад Марине Величковић под насловом „*Images of Africa: Heart of Darkness and its (mis)interpretations*” урађена је у складу са образложењем наведеним у пријави теме, садржи све битне елементе и задовољава све критеријуме предвиђене за академски рад ове врсте.

VI ПРЕДЛОГ:

На основу целокупне оцене понуђене тезе, Комисија предлаже се мастер рад Марине Величковић прихвати а кандидаткињи одобри јавна одбрана.

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Проф. др Лена Петровић

Проф. др Милица Живковић

Проф. др Дубравка Поповић Срђановић